Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0149

Uredba o krčenju gozdov – seznam držav, ki predstavljajo nizko ali visoko tveganje

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2025 o Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2025/1093 z dne 22. maja 2025 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2023/1115 Evropskega parlamenta in Sveta glede seznama držav, ki predstavljajo nizko ali visoko tveganje za proizvodnjo zadevnih primarnih proizvodov, za katere zadevni proizvodi niso skladni s členom 3, točka (a) (2025/2739(RSP))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2025/1093 z dne 22. maja 2025 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2023/1115 Evropskega parlamenta in Sveta glede seznama držav, ki predstavljajo nizko ali visoko tveganje za proizvodnjo zadevnih primarnih proizvodov, za katere zadevni proizvodi niso skladni s členom 3, točka (a)[1],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2023/1115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o omogočanju dostopnosti nekaterih primarnih in drugih proizvodov, povezanih s krčenjem in degradacijo gozdov, na trgu Unije in njihovem izvozu iz Unije ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 995/2010[2], zlasti člena 29(2),

– ob upoštevanju člena 11 Uredbe (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije[3],

---

1 UL L, 2025/1093, 23.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1093/oj.
2 UL L 150, 9.6.2023, str. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.
3 UL L 55, 28.2.2011, str. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.

– ob upoštevanju člena 115(2) in (3) Poslovnika,

– ob upoštevanju predloga resolucije Odbora za okolje, podnebje in varnost hrane,

– ob upoštevanju glasovanja na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta dne 14. novembra 2024 o Uredbi o spremembi Uredbe (EU) 2023/1115 glede določb v zvezi z datumom začetka uporabe,

Pomisleki glede kakovosti podatkov in metodološke trdnosti

A. ker predlagana kategorizacija tveganja držav v skladu z Uredbo (EU) 2023/1115 ne odraža natančno trenutnih razmer v zadevnih državah, saj temelji na zastarelih podatkih in ne zajema vseh ustreznih in razpoložljivih kazalnikov tveganja;

B. ker Izvedbena uredba Komisije (EU) 2025/1093 ne odraža natančno razmer v zadevnih državah, saj ne upošteva poglavitnih realnih dejavnikov, zlasti trenutne dinamike rabe zemljišč in degradacije gozdov; ker bi priznanje degradacije kot dejavnika tveganja povzročilo, da bi bile nekatere države članice uvrščene v kategorije višjega tveganja, kar bi ogrozilo predpostavko, da imajo dobavne verige v Uniji samodejno nizko tveganje[1];

C. ker metodologija od 31. decembra 2020, tj. presečnega datuma iz člena 2 Uredbe (EU) 2023/1115 ne odraža ustrezno najpomembnejših sprememb na področju upravljanja, trendov krčenja gozdov in mehanizmov izvrševanja;

D. ker podatki, ki so bili uporabljeni za kategorizacijo tveganja, izhajajo predvsem iz Globalne ocene gozdnih virov, ki jo je izvedla Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, pri čemer so države v celotnem ciklu predložile najnovejše podatke pred letom 2020, zato ti podatki ne predstavljajo ustrezno oziroma pošteno nedavnih prizadevanj držav za preprečevanje krčenja gozdov, posodobljene politike rabe zemljišč, izboljšanega satelitskega spremljanja v realnem času in najnovejših trendov krčenja gozdov v več državah[2];

E. ker metodologija za kategorizacijo tveganja držav ni pregledna glede tega, kako se ponderirajo različni dejavniki tveganja, in se v njej ne upoštevajo regionalne razlike znotraj držav; ker to vzbuja resne pomisleke glede poštenosti in verodostojnosti metodologije razvrščanja;

F. ker je metodologija za kategorizacijo tveganja držav pomanjkljiva, saj se osredotoča predvsem na skupne pretekle stopnje krčenja gozdov,

---

1 https://www.eea.europa.eu/publications/how-are-european-forest/how-are-european-forest-ecosystems-doing.

2 https://www.fao.org/forest-resources-assessment/en.

ta pristop pa ne upošteva večdimenzionalne narave tveganja krčenja gozdov, saj ne upošteva celotnega področja uporabe kazalnikov iz člena 29 Uredbe (EU) 2023/1115;

G. ker pristop, na katerem temelji sedanja metodologija, določen v Uredbi (EU) 2023/1115, ne zagotavlja zadostne prožnosti za pravočasne posodobitve, kar povzroča znatno negotovost na trgu in potencialno nestanovitnost;

H. ker brez jasno opredeljenega mehanizma za redno in pregledno ponovno ocenjevanje razvrščanja držav v kategorije tveganja ni usklajena s spreminjajočimi se pogoji, kar ogroža tako učinkovitost Uredbe (EU) 2023/1115 kot tudi delovanje svetovnih trgov primarnih proizvodov;

I. ker pomanjkanje jasnih poti za spremembo kategorizacije tveganja držav s pomočjo dokazljivega napredka spodkopava vlogo Uredbe (EU) 2023/1115 kot pozitivnega mehanizma spodbud in omejuje njen potencial za spodbujanje trajnostne preobrazbe na terenu;

Analiza izzivov v državah prve kategorije tveganja („kategorija nizkega tveganja“)

J. ker merilo neto izgube gozdov med letoma 2015 in 2020, ki se uporablja za določitev kategorije nizkega tveganja iz člena 29(1), točka (b), Uredbe (EU) 2023/1115, obravnava skupno izgubo gozdnih površin namesto krčenja gozdov, kot je ozko opredeljeno v navedeni uredbi, in tako vključuje območja z začasnimi spremembami gozdnih površin ali gospodarjenjem z gozdovi, ki niso povezana s spremembo rabe zemljišč, na ta način pa se spodkopavata metodološka doslednost in pravna varnost;

K. ker metodologija za kategorizacijo tveganja držav uvaja relativni prag 0,2-odstotne letne izgube gozdnih površin in absolutni prag 70.000 hektarov letne izgube gozdov, ne da bi ti vrednosti jasno utemeljila; ker je treba omeniti, da so nekatere države z visoko stopnjo krčenja gozdov, kot so Združene države Amerike, tik pod absolutnim pragom, zaradi česar se porajajo dvomi o objektivnosti in zanesljivosti izbranih referenčnih vrednosti;

L. ker ocena tveganja krčenja gozdov na podlagi širitve obdelovalnih površin, ki se uporabljajo za zadevne primarne proizvode, kot je opredeljeno v členu 2, točka (1), Uredbe (EU) 2023/1115, ter obseg živinoreje in proizvodnje lesa nista dovolj natančna; ker je vključitev celotne proizvodnje lesa kot nadomestnega kazalnika za tveganje krčenja gozdov metodološko vprašljiva, saj združuje zakonite gozdarske dejavnosti s krčenjem gozdov, ki je posledica spremenjene rabe zemljišč;

Odsotnost razčlenjenosti in neupoštevanje konteksta

M. ker sedanji sistem, ki vključuje samo tri kategorije tveganja, ne zadostuje za ustrezno razlikovanje med državami z zelo različno stopnjo tveganja za krčenje gozdov;

N. ker bi lahko pomanjkanje diferenciranega pristopa ogrozilo spodbudo za ambicioznejše vlade, da sprejmejo nadaljnje ukrepe, saj se na ta način napredek dejansko kaznuje in ne priznajo smiselna prizadevanja za boj proti krčenju gozdov;

O. ker bi morala Komisija ustrezno obravnavati metodološke pomanjkljivosti sedanjega tristranskega sistema razvrščanja in razmisliti o uvedbi četrte kategorije tveganja, tj. „zanemarljivo tveganje“, ki bi odražala dejstvo, da je v nekaterih državah ali regijah tveganje za krčenje ali degradacijo gozdov dejansko zanemarljivo zaradi trdnega pravnega okvira, nizke dinamike spremembe rabe zemljišč in praks trajnostnega gospodarjenja z zemljišči;

P. ker bi lahko sedanji sistem preveč poenostavil tveganje krčenja gozdov, saj bi državam podelil status na podlagi zastarelih podatkov ali nacionalnih povprečij, kar bi lahko ustvarilo lažen občutek varnosti in potencialno zmanjšalo obveznost potrebne skrbnosti za proizvode, ki izvirajo z območij, kjer še vedno prihaja do nezakonitega krčenja gozdov;

Q. ker sedanji podatki kažejo, da se krčenje gozdov v nekaterih regijah po svetu na lokalni ravni povečuje, vendar ta razvoj kaže na potrebo po razčlenjenem spremljanju po regijah, in ne po statičnih nacionalnih razvrščanjih tveganj, ki pomenijo tveganje za napačno opredelitev splošnega trenda in neupoštevanje regionalnega napredka ali nazadovanja;

R. ker verodostojne raziskave in dolgoročne študije, kot je “*Deforestation in the Amazon*: *Past, Present and Future*“ (Krčenje gozdov v Amazoniji: preteklost, sedanjost in prihodnost)[1], ki jo je leta 2023 objavila Amazonska mreža georeferenciranih družbeno-okoljskih informacij, kažejo kompleksno in spremenljivo dinamiko krčenja gozdov, ki je posledica političnih ciklov, ravni izvrševanja in lokalnih socialno-ekonomskih razmer, ter tako podpirajo trditev, da je potreben bolj prilagodljiv pristopu, ki bo upošteval okoliščine, ne zgolj togih referenčnih vrednosti držav;

S. ker sedanji model razvrščanja tveganj ne upošteva nestanovitnosti svetovnih trgov primarnih proizvodov, na katerih lahko nihanja cen, dinamika trgovine in spremembe povpraševanja hitro spremenijo pritiske glede krčenja gozdov;

T. ker bi moralo razvrščanje tveganj omogočati tudi vzpostavitev

---

1 https://infoamazonia.org/wp-content/uploads/2023/03/DEFORESTACION-AMAZONIA-2025_21032023.pdf.

reguliranega kompenzacijskega mehanizma, ki bi se uporabljal izključno zunaj primarnih območij ali območij z visoko biotsko raznovrstnostjo;

Pomisleki glede pravičnosti, legitimnosti in globalnega delovanja

U. ker lahko sedanji sistem primerjalne analize držav odvrača od sodelovanja in izmenjave podatkov med državami, ki proizvajajo zadevne primarne proizvode, zlasti če menijo, da je kategorizacija tveganja držav nepravična ali politično motivirana; ker je za spodbujanje medsebojnega zaupanja in sodelovanja potreben pravičen, na dokazih temelječ in sodelovalen pristop, ki spodbuja preglednost in odgovornost, ne pa kaznovalnega označevanja;

V. ker okoljske organizacije in organizacije civilne družbe iz držav, ki proizvajajo zadevne primarne proizvode, izražajo zaskrbljenost zaradi odsotnosti vključujočega posvetovanja pri razvoju sistema primerjalne analize držav, pri čemer poudarjajo pomen participativnih procesov, ki vključijo tudi domorodne skupnosti, lokalne deležnike in regionalne oblasti;

1. meni, da Izvedbena uredba Komisije (EU) 2025/1093 presega izvedbena pooblastila, določena v Uredbi (EU) 2023/1115;

2. poziva Komisijo, naj razveljavi svojo izvedbeno uredbo (EU) 2025/1093;

3. poziva Komisijo, naj pregleda sistem primerjalne analize držav, da bo temeljil na posodobljenih podatkih, omogočal regionalno diferenciacijo in vključeval pregledno ponderiranje kazalnikov tveganja;

4. poziva Komisijo, naj vzpostavi jasne, časovno omejene in pregledne postopke za redno ponovno oceno kategorizacije tveganja držav na podlagi merljivega napredka in posodobljenih znanstvenih podatkov;

5. poudarja pomen sodelovanja z državami, ki proizvajajo zadevne primarne proizvode, in z deležniki prek vključujočih in participativnih procesov ter pomen nudenja podpore za reforme upravljanja gozdov in sisteme sledljivosti;

6. poziva k dopolnilnim ukrepom, kot so partnerstva za gozdove, tehnična pomoč in spodbude za pravično trgovino, s čimer bi spremljali postopek primerjalne analize in spodbujali trajnostno preobrazbo v regijah, ki proizvajajo primarne proizvode;

7. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.